

УДК 355.64

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2023.54.41-48>

Л. Городянська, канд. екон. наук, доц., чл.-кор. АЕН України

e-mail: gorod_lv@knu.ua

ORCID ID: 0000-0002-4482-1690

Scopus ID 56529623300

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕРСПЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Наведено модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України, і на її основі сформовано теоретико-методологічні засади цієї системи. Запропоновано перспективну систему грошового забезпечення військовослужбовців формувати за взаємозалежними складовими, що створюють організаційну структуру. Встановлено й обґрунтовано, використовуючи системно-логічний і функціональний підходи до поставлених завдань, що складовими перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців мають бути параметрична, інформаційна, функціональна та технологічна. Визначено й обґрунтовано зміст і призначення кожної зі складових. У контексті сучасного військово-політичного бачення ЗСУ стверджено, що параметрична складова має відтворювати зв'язок системи із зовнішніми чинниками та принципами побудови системи: загальноправовими, галузевими та особливими. Наголошено, що провідними мають бути принципи верховенства права, людиноцентризму, справедливості та правової рівності, єдності та диференціації правового регулювання, гарантованості гідних розмірів виплат тощо. Інформаційна складова має відтворювати інформаційні об'єкти і дані системи, розмір та умови грошових виплат військовослужбовцям. Основними умовами грошових виплат військовослужбовцям ЗСУ мають бути: рівень кваліфікації, професійна підготовка та сумлінне виконання обов'язків за призначенням. Функціональна складова має відтворювати структуру та зміст виплат і соціальних гарантій військовослужбовцям. Встановлено й обґрунтовано, що виплати за структурою поділяються на базові за військовим званням та за вислугою років у відповідному званні та на надбавки й доплати. Технологічна складова відтворює логіку технологічного процесу формування системи грошового забезпечення військовослужбовців, механізми й інструменти її реалізації. Зауважено, що технологічний процес грошового забезпечення військовослужбовців має здійснюватись у середовищі сучасної автоматизованої системи обліку та розрахунку.

Ключові слова: організаційна структура, модель, військовослужбовець, грошове забезпечення, перспективна система, складова параметрична, складова інформаційна, складова функціональна, складова технологічна.

Постановка проблеми. Грошове забезпечення військовослужбовців ЗС України [1, ст. 9] можна розглядати з двох позицій: як систему і як складну організаційну структуру. Як система грошове забезпечення військовослужбовців у контексті вертикальних і горизонтальних зв'язків та інформаційних систем – це інтегрована сукупність матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів, що об'єднуються для виконання певного завдання [2, с. 25]. Як організаційна структура – це організаційно побудована модель військової організації, яка відображає функціональні зв'язки і підпорядкованість її структурних підрозділів або посад [2, с. 21]. Водночас грошове забезпечення військовослужбовців виконує функції соціального захисту, сутність і місце якого в політиці соціальної держави набуває особливої актуальності у складних умовах сьогодення. Адже соціальний захист військовослужбовців – це засіб збереження стабільності та злагоди в суспільстві, гарантія суверенітету і цілісності держави, що трансформується в західноєвропейському напрямі, інструмент, за допомогою якого держава може формувати свою внутрішню та зовнішню політику.

Відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" [1, ст. 1] соціальний захист військовослужбовців є функцією держави, яка спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їхньої службової діяльності. Чинна система грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України як складова соціального захисту побудована, власне, на принципах пасивного захисту, задовольняє лише матеріальні потреби. Вона недостатньо стимулює військових до конкуренції на шляху кар'єрного зростання, оскільки майже половина розміру грошових виплат [3, с. 268] припадає на додаткові види грошового забезпечення, які мають сталий характер і майже не

залежать від ініціативної або творчої діяльності військовослужбовця. Такий стан системи грошового забезпечення військовослужбовців вже не відповідає західноєвропейським вимогам, нормам і принципам, які сповідує сьогодні наша держава. Виникає потреба у створенні організаційно модифікованої системи грошового забезпечення військовослужбовців, яка б разом з іншими засобами впливу спонукала їх до бажання реалізувати власні здібності, творчий потенціал, підвищити рівень професійної військової освіти, бути призначеними на вищі посади за конкурсом тощо. Тобто потреба у створенні системи, побудованої на активній складовій соціального захисту, яка передбачає довготермінову армійську службу, можливість кар'єрного зростання, стабільну базу (а не додаткову) виплату і фіксовані додаткові виплати та надбавки за вміння й умови служби. Саме тому цілком очевидно, що мають бути сформовані теоретико-методологічні засади організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України, яка б відповідала сучасним реаліям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні розроблена й запроваджена достатня нормативно-правова база з питань грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України [1, 4–8], регулярно публікуються аналітичні статті та огляди фахівців на цю тему (напр., [9–15] та ін.). У більшості зазначених і подібних до них публікацій ідеться про необхідність розробки та впровадження перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців, яка була б наближеною до аналогічних систем провідних країн-членів НАТО. Наприклад, системи грошового забезпечення збройних сил США, Канади, Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Польщі, Румунії, Угорщини, Болгарії, Литви та інших загалом схожі між собою і ґрунтуються на базових виплатах за військовим званням і вислугою років та додаткових виплатах. Відмінності полягають у способах заохочування до тривалого перебування на військовій

© Городянська Л., 2023

службі, видах та розмірах додаткових виплат стимулювального та компенсаційного характеру, частка яких становить близько 20–30 % від розміру місячного грошового забезпечення [3, с. 269]. Це дозволяє досягати кращого результату при мінімумі затрат та забезпечує значну економію коштів, оскільки кожна додаткова виплата грошового забезпечення визначається індивідуально для конкретного військовослужбовця, відповідає конкретній службовій ситуації, а також заохочує військовослужбовців до тривалого перебування на військовій службі, до бажання підвищити свою професійну майстерність та кар'єру. Базова виплата (базовий оклад) зростає по-різному залежно від вислуги років для кожного військового звання [14, 16–19]. Такий підхід заслуговує уваги і може бути використаний при розробці теоретико-методологічних засад перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України та відповідної моделі такої системи.

Метою статті є формування теоретико-методологічних засад перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України. Для досягнення вказаної мети необхідно вирішити такі окремі завдання:

- розробити модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців;
- розкрити сутність складових моделі організаційної структури грошового забезпечення військовослужбовців як теоретико-методологічних засад перспективної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організаційну структуру перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців можна уявити як упорядковану сукупність служб, відділів, підрозділів і окремих посадових осіб та їхню діяльність [20, с. 11; 21–22].

Це складна і розгалужена структура, дослідження якої краще здійснювати методом моделювання. За визначенням, модель є абстрактним уявленням реального об'єкта в математичній, фізичній, символічній, графічній чи описовій формі, яке призначене для відтворення певних характерних рис цього об'єкта, що дає змогу отримати відповіді на питання, що досліджуються [23, с. 281–282; 24, с. 31]. Кількість параметрів, що характеризують поведінку не тільки самої системи, але й її моделі, значна. Водночас моделювання завжди передбачає прийняття припущень щодо ступеня важливості досліджуваного явища та задоволення вимог до моделі. Модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців, що пропонується, має відповідати вимогам адекватності реальної системи, точності отриманих у процесі моделювання результатів, універсальності застосування моделі для більшого кола завдань, економічності тощо.

У межах поставленої мети вважаємо, що для спрощення процесу формування теоретико-методологічних засад організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців доцільно виділити основні складові моделі, що характеризують систему. Це мають бути складові, які представляють поведінку системи в зовнішньому середовищі та її залежність від зовнішніх факторів (параметрична складова); інформаційні об'єкти і дані системи (інформаційна складова); структуру процесу реалізації системи (функціональна складова); технологію, механізми й інструменти реалізації системи (технологічна складова) [24, с. 34] (рис. 1). Розглянемо ці складові.

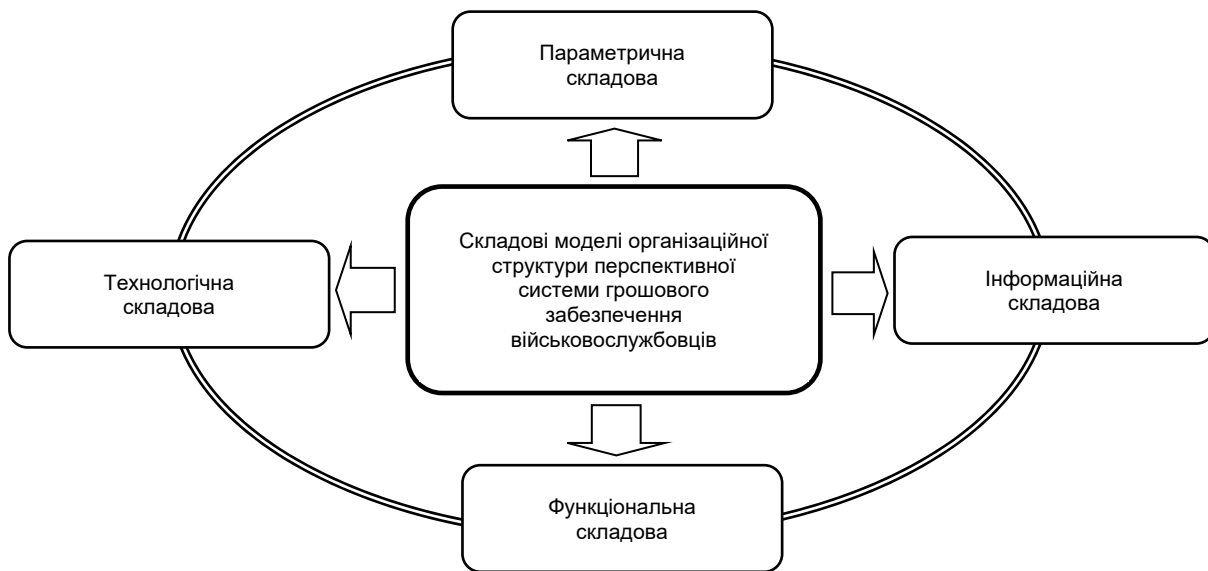

Рис. 1. Модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

Джерело: складено автором на основі джерела [24].

Параметрична складова моделі організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ (рис. 2) відтворює зв'язок системи із зовнішніми чинниками з урахуванням принципів загальнодержавної системи оплати праці в Україні та принципів НАТО на основі дослідження праць [25–28].

Розкриємо сутність кожного принципу. До загальноправових принципів належать:

- принцип верховенства права – грошове забезпечення військовослужбовців має відповідати засадам права;

- принцип людиноцентризму – соціальна цінність військовослужбовця як людини є вищою за виконувану ним роботу;
- принцип справедливості та правової рівності – усі військовослужбовці однаковою мірою заслуговують на гідне грошове забезпечення;

- принцип законності – нормативно-правові акти у частині регулювання грошового забезпечення не мають суперечити Конституції України та іншим діючим законодавчим актам України; грошове забезпечення в кожному конкретному випадку має здійснюватися за наявності для цього достатніх підстав і умов, зважаючи на всі обставини, що впливають на розмір винагороди конкретного військовослужбовця.

Рис. 2. Параметрична складова перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

Джерело: розроблено автором на основі праць [25-28].

До галузевих принципів належать:

- принцип єдності та диференціації правового регулювання грошового забезпечення військовослужбовців – грошове забезпечення має регулюватися як загальними, так і спеціальними нормами, що врегульовують окремі обставини фактичної дійсності, котрі впливають на здійснення такого забезпечення;
- принцип помірної поєднаності централізованого та локального правового регулювання грошового забезпечення військовослужбовців, з урахуванням складності діяльності військовослужбовців в умовах ведення бойових дій та ризиків, пов'язаних із виконанням ними бойових завдань;
- принцип забезпечення захисту права військовослужбовця на грошове забезпечення визначається комплексом різних державних гарантій захисту. Права військовослужбовця на грошове забезпечення однаково гарантуються незалежно від його гендерної чи расової належності, релігійних уподобань;
- принципи реформування та регулювання грошового забезпечення військовослужбовців з метою наближення до стандартів НАТО.

До особливих принципів належать:

- принцип гарантованості виплати гідного грошового забезпечення військовослужбовців – грошове забезпечення військовослужбовців має наближатись до стандартів гідної оплати праці в Україні, виплачуватись на регулярній основі з урахуванням результатів

виконання обов'язків за посадою військовослужбовця та умов його служби;

- принцип матеріальної зацікавленості військовослужбовців у грошовому забезпеченні – розмір грошового забезпечення військовослужбовців у кожному конкретному випадку не має слугувати причиною негативного ставлення до служби. Цей принцип має спонукати військовослужбовців дотримуватись вимог військової дисципліни, належним чином виконувати службові завдання тощо;
  - принцип прозорості системи формування розміру грошового забезпечення військовослужбовців – алгоритм розрахунку грошового забезпечення та структура формування мають здійснюватися відповідно до зрозумілих формул і чинних норм законодавства;
  - принцип відносної невідчужуваності права на грошове забезпечення військовослужбовців – військовослужбовець має право на грошове забезпечення і це право не може бути відчужено жодним чином, але, якщо він вчинив акт дезертирства, добровільно здався в полон ворогу тощо, військовослужбовець позбавляється цього права.
- Дослідженням встановлено, що **інформаційна складова** моделі організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ України (рис. 3) має відтворювати інформаційні об'єкти системи та базується на даних, які містять підстави для нарахування, умови та розміри грошових виплат військовослужбовцям [29].

Рис. 3. Інформаційна складова перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

Джерело: розроблено автором.

Підставами для виплати грошового забезпечення військовослужбовцям є:

- **закони та нормативні акти.** У кожній країні існують закони та нормативні акти, які визначають порядок і розміри виплат військовослужбовцям, а саме, питання, пов'язані з виплатою грошового забезпечення, додатковими виплатами та пільгами військовослужбовцям;
- **посадові обов'язки.** Грошове забезпечення військовослужбовців має відповідати їхнім посадовим обов'язкам, рівню кваліфікації та досвіду роботи;
- **умови служби та навчання.** Розмір грошового забезпечення може залежати від умов, у яких проходить службу військовослужбовець, таких як складність і небезпека завдань, а також від рівня навчання і необхідної кваліфікації;
- **соціальні гарантії.** Військовослужбовці мають право на такі соціальні гарантії, як медична допомога, пенсії, пільги під час придбання житла та інші виплати, які можуть також бути враховані в системі грошового забезпечення;
- **військова дисципліна.** Військовослужбовці повинні дотримуватися вимог військової дисципліни та порядку, встановленими військовими статутами, що може вплинути на розміри виплат;
- **внесок у державну безпеку.** Грошове забезпечення військовослужбовців може залежати від їхнього внеску в державну безпеку, оскільки вони несуть відповідальність за захист і безпеку країни;
- **Економічна ситуація.** Розміри виплат військовослужбовцям можуть коригуватися залежно від економічної ситуації в державі та інфляції, щоб зберегти їхню купівельну спроможність.

Умовами для нарахування грошового забезпечення військовослужбовцям є виконання ними своїх посадових обов'язків згідно зі встановленими правилами та вимо-

гами військової служби [14]. Грошове забезпечення військовослужбовцям нараховується на підставі нормативних документів, що визначають порядок та умови виплати. Крім того, для нарахування грошового забезпечення військовослужбовцям можуть бути встановлені такі додаткові умови, як: наявність відповідного рівня кваліфікації та проходження навчання; стан здоров'я та його відповідність нормам фізичної підготовки; сумлінна служба; участь в оперативно-службових заходах, навчаннях і тренуваннях, професійна підготовка; досягнення певних результатів у службі; виконання додаткових завдань, що не входять до прямих посадових обов'язків тощо.

Військовослужбовці можуть отримувати додаткове грошове забезпечення за виконання певних функцій, наприклад, за службу в гарячих точках, проходження служби в умовах підвищеної небезпеки, за виконання завдань підвищеної складності тощо.

Розміри грошового забезпечення військовослужбовців визначають відповідно до нормативних актів, які встановлюють базовий рівень виплат і правила їхньої індексації, а також передбачають можливість нарахування додаткових виплат і премій за особливі заслуги та досягнення. Нормативні акти щодо грошового забезпечення військовослужбовців встановлюють види і форми грошового забезпечення, розміри грошових виплат за категоріями військовослужбовців, періоди грошових виплат, податки з грошового забезпечення тощо.

Як показало дослідження, **функціональна складова** моделі організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України (рис. 4) відтворює сукупність функцій, які необхідно виконати для досягнення мети системи, структуру і зміст виплат та соціальних гарантій військовослужбовцям, до яких належать: базові виплати, система надбавок стимулювального та компенсуючого характеру за вміння та умови служби та соціальні гарантії.

Рис. 4. Функціональна складова перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

Джерело: розроблено автором.

Базовий рівень грошового забезпечення військовослужбовців визначається на основі нормативних документів, містить грошову виплату за військовим званням відповідно до рівня освіти та рівня відповідальності за посадою та виплату за вислугу років у відповідному військовому званні [14, 29].

Додаткові виплати й надбавки стимулювального або компенсуючого характеру та премії можуть нараховуватися залежно від виконання певних завдань і досягнення результатів. Наприклад, за успішне виконання бойових завдань, участь в оперативно-службових заходах, за службу в умовах підвищеної небезпеки або в гарячих точках, за наукові та інженерні розробки, за участь у спортивних змаганнях та інші досягнення.

У системі грошового забезпечення військовослужбовців соціальні гарантії реалізуються у вигляді додаткових виплат і компенсацій, призначених для забезпечення соціальної захищеності й добробуту військовослужбовців та їхніх сімей відповідно до вимог чинного законодавства України [1]. До таких виплат і компенсацій належать, наприклад, соціальні виплати військовослужбовцям, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною, а також додаткові виплати у разі народження дитини або в разі усиновлення (удочеріння) дитини. Військовослужбовці можуть отримувати житлові виплати залежно від регіону та умов служби, а також на підставі інших критеріїв. У разі підвищення рівня інфляції та погіршення купівельної спроможності грошового забезпечення військовослужбовці можуть отримувати додаткові виплати. Загалом, соціальні гарантії в системі грошового забезпечення військовослужбовців спрямовані на створення гідних умов життя та служби, підтримку здоров'я і благополуччя військовослужбовців та членів їхніх сімей, а також на підтримку професійного зростання й розвитку.

Замикає модель організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ технологічна складова (рис. 5), яка відтворює логіку технологічного процесу формування системи, механізми й інструменти її реалізації.

Технологічний процес формування системи грошового забезпечення військовослужбовців має бути чітко структурованим і прозорим, щоб забезпечити справедливе й рівне забезпечення військовослужбовців відповідно до їхніх посадових обов'язків і досягнень [30]. Такий процес може мати такі кроки:

- визначення кваліфікаційних вимог для кожної посади та встановлення відповідних рівнів грошового забезпечення;
- визначення ставок грошового забезпечення залежно від рівня кваліфікації, військового звання та вислуги років;
- установа додаткових виплат і компенсацій залежно від умов та особливостей служби, а також соціальних гарантій для військовослужбовців;
- регулярний моніторинг та аналіз системи грошового забезпечення для її відповідності сучасним вимогам та змінам у законодавстві;
- забезпечення прозорості та доступності інформації про систему грошового забезпечення військовослужбовців, а також консультацій і підтримки в разі виникнення запитань чи проблем;
- розвиток системи мотивації та стимулювання для підвищення кваліфікації та професійного розвитку військовослужбовців.

Технологічний процес формування грошового забезпечення військовослужбовців має бути гнучким та адаптивним, здатним забезпечити ефективну та справедливу грошову винагороду за військову службу, як це здійснюється в країнах-членах НАТО; з урахуванням загальнонаціональних потреб і змін у системі безпеки та оборони, а також із дотриманням принципів загальнодержавної системи оплати праці в Україні.

Для реалізації технологічного процесу формування грошового забезпечення військовослужбовців можна використовувати різні інструменти, наприклад [31]:

- базу даних особових рахунків для фіксації виконаних завдань за призначенням та нарахування відповідного розміру грошового забезпечення;

- автоматизовані системи обліку та розрахунку, які дозволяють автоматично розраховувати розміри виплат на основі заданих параметрів і критеріїв;
- системи моніторингу та контролю, що забезпечують перевірку дотримання нормативів і правил грошового забезпечення, а також відстеження змін у законодавстві щодо грошового забезпечення військовослужбовців;
- методи аналізу та оцінювання системи грошового забезпечення для виявлення її сильних і слабких ха-

рактеристик, а також визначення необхідних змін і вдосконалень;

- програми навчання й професійного розвитку військовослужбовців, а також стимулювальні заходи та можливості для підвищення рівня їхньої кваліфікації.

Комбінація цих інструментів і методів може забезпечити ефективну і справедливую систему грошового забезпечення військовослужбовців.

Рис. 5. Технологічна складова перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗСУ

Джерело: розроблено автором.

Механізм функціонування технологічного процесу грошового забезпечення військовослужбовців має бути побудований на принципах прозорості, чіткості та справедливості [31]. Він має забезпечувати такі етапи:

- формування розрахунку фонду грошового забезпечення військовослужбовців на основі встановлених норм і стандартів, який має враховувати рівень складності та небезпеки військової служби, а також соціальні гарантії, що надаються військовослужбовцям;
- розрахунок розмірів виплат і складання розрахункових листів (особових рахунків) залежно від військового звання; вислуги років у військовому званні; рівня відповідальності за виконання обов'язків за призначенням; рівня кваліфікації; особливих заслуг перед Україною та інших чинників, установлених законодавством України;
- контроль за повнотою та правильністю нарахування й виплат грошового забезпечення військовослужбовцям, включно з перевіркою розрахункових листів і коригуванням помилок;
- забезпечення своєчасної виплати грошового забезпечення військовослужбовцям відповідно до встановлених термінів;
- аналіз та оцінювання ефективності системи грошового забезпечення військовослужбовців включно з вияв-

ленням проблем і недоліків та розробкою заходів для їхнього усунення;

- урахування змін у законодавстві та вимог до оплати грошового забезпечення військовослужбовцям і внесення відповідних змін до механізму функціонування технологічного процесу грошового забезпечення.

Усі етапи механізму функціонування технологічного процесу грошового забезпечення мають бути чітко регламентовані та виконані з дотриманням установлених норм і правил. Це забезпечить ефективне та справедливе функціонування системи грошового забезпечення військовослужбовців.

Висновки. У результаті проведеного дослідження дійшли таких висновків:

- сформовано авторське бачення теоретико-методологічних засад перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України;
- розроблено й обґрунтовано модель та основні складові організаційної структури перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців, які мають відтворювати поведінку системи в зовнішньому середовищі, інформаційні об'єкти і дані, структуру процесу реалізації, технологію, механізми й інструменти реалізації системи;

• доведено, що параметрична, інформаційна, функціональна та технологічна складові організаційної структури мають слугувати основою, теоретико-методологічними засадами перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців ЗС України;

• сформовано сучасну наукову думку стосовно теоретико-методологічних засад перспективної системи грошового забезпечення військовослужбовців.

Завершальним етапом цього дослідження та напрямом подальших досліджень має бути формування самої моделі виплат, структури і складу грошового забезпечення військовослужбовців за перспективною системою з урахуванням особливостей положень загальнодержавної системи оплати праці в Україні та принципів НАТО.

Список використаних джерел

1. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

2. Словник військових термінів та скорочень (аббревіатур). Военно-наукове управління Генерального штабу Збройних сил України, 2020. 52 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Slovnnyk_viiskovykh_terminiv_ta_skorochen_abbreviatur.pdf (дата звернення: 25.05.2023).

3. Городянська Л. В. Особливості систем грошового забезпечення військовослужбовців України та країн-членів НАТО: зб. тез доп. XVIII Міжнар. наук.-практ. конф. "Військова освіта і наука: сьогодні та майбутнє". м. Київ, 25 лист. 2022 р. Київ: ВІКНУ, 2022. С. 268–270. URL: https://mil.knu.ua/files/334_1844642538.pdf.

4. Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам: Наказ МО України від 07.06.2018 р. № 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18#n21> (дата звернення: 25.05.2023).

5. Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб: Постанова КМ України від 30.08.2017 р. № 704. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

6. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану: Постанова КМ України від 28.02.2022 р. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

7. Про встановлення тарифних розрядів за посадами осіб офіцерського складу Збройних Сил України: Наказ МО України від 01.03.2018 р. № 90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0315-18#Text> (дата звернення: 23.05.2023).

8. Про затвердження переліків військово-облікових спеціальностей і штатних посад рядового, сержантського і старшинського складу і тарифних переліків посад вищезазначених військовослужбовців: Наказ МО України від 07.09.2020 р. № 317. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-20#Text> (дата звернення: 23.05.2023).

9. Міноборони показало, які зарплати отримають військові у 2023 році // Мілітарний. Mil.in.ua. URL: <https://mil.in.ua/uk/news/minoborony-pokazalo-yaki-zarplaty-otrymayut-viiskovi-u-2023-rotsi/> (дата звернення: 23.05.2023).

10. Носова Г. Зарплати військових 2023 року: що потрібно знати про грошове забезпечення та надбавки // TCH. URL: <https://tsn.ua/ato/zarplata-viiskovih-u-2023-roci-zmni-u-goroshovomu-zabezpechenni-2310049.html> (дата звернення: 23.05.2023).

11. 30 тисяч отримають не всі. Як змінилися зарплати та пенсії для військових з 1 лютого // Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/02/23/697351/> (дата звернення: 23.05.2023).

12. Семененко О. М., Трегубенко С. С., Онофрійчук П. В., Рахманій О. М. Сучасні аспекти забезпечення фінансовими ресурсами спеціалістів військової наукової і освітньої сфери України та деяких країн світу // The scientific heritage, 2021. № 72. С. 65–72. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suchasni-aspekti-zabezpechennya-finansovimi-resursami-spetsialistiv-viiskovoyi-naukovoyi-i-osvitnoyi-sferi-ukrayini-ta-deyakih-viewer> (дата звернення: 23.05.2023).

13. Поляев А. І. Деякі аспекти впровадження оборонного менеджменту в оборонних відомствах держав-членів НАТО // Зб. наук. пр. Центру воєнно-стратегічних досліджень Нац. ун-ту оборони України імені Івана Черняхівського, 2020. № 3 (70). URL: <http://znp-cvsvd.nouu.org.ua/article/view/223664> (дата звернення: 23.05.2023).

14. Городянська Л. В. Особливості грошового забезпечення Збройних Сил України в умовах воєнного стану // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2022. Вип. 2 (50). С. 60–67. doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.60-67.

15. "Бюджет для перемоги": скільки і на що уряд планує витратити у 2023 р. // BBC NEWS Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62917024> (дата звернення: 23.05.2023).

16. Allowances // Official website of the US government, 2023: URL: <https://www.travel.dod.mil/Allowances> (дата звернення: 23.05.2023).

17. British Army Pay Scale. British Army Pay Table 2023: An easy-to-use guide detailing British Army pay for this year // Daysack Media, 2023. URL: <https://daysackmedia.co.uk/resources/british-army-pay-scales/> (дата звернення: 23.05.2023).

18. Military Compensation // An official website of the United States government. URL: <https://militarypay.defense.gov/> (дата звернення: 23.05.2023).

19. Romanek Bartolomej. Tyle zarabiają żołnierze w Wojsku Polskim? ŻOŁD 2023 Zarobki generała, pułkownika, podporucznika, szeregowego? Sprawdźcie! // Dziennik zachodni, 13.01.2023. URL: <https://dziennikzachodni.pl/tyle-zarabiaja-zolnierze-w-wojsku-polskim-zold-2023-zarobki-generala-pulkownika-podporucznika-szeregowego-sprawdzcie-13012023/ar/c1-17172331> (дата звернення 23.05.2023).

20. О'Коннор Джозеф, Макдермотт Іен. Системне мислення. Пошук неординарних творчих рішень; пер. з англ. Надії Сисюк. Київ, 2018. 240 с.

21. Service to Country: Personnel Policy and the Transformation of Western Militaries / eds. Curtis Gilroy and Cindy Williams. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2006.

22. Filling the Ranks: Transforming the U.S. Military Personnel System / ed. Cindy Williams. Cambridge, Mass.: MIT Press, 2004.

23. Кульчицький І. М. Концептуалізація понять "модель" та "моделювання" у наукових дослідженнях. Львів: Нац. ун-т "Львівська політехніка", 2015. С. 273–284. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/12897/19kulchickiyimkonceptual.pdf> (дата звернення: 23.05.2023).

24. Кожедуб Ю. В. Функціональна модель системи забезпечення інформаційної безпеки // Information Technology and Security, Jul.–Dec. 2018. Vol. 6. Iss. 2 (11). С. 29–42. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/33827/1/ITS2018-6-2_03.pdf (дата звернення: 20.05.2023).

25. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 23.05.2023).

26. Wages and the Fair Labor Standards Act // An official website of the United States government, 2023. URL: <https://www.dol.gov/agencies/whd/flsa> (дата звернення: 25.05.2023).

27. Pay transparency legislation: Implications for employers' and workers' organizations // Internat. Labour Organization, 2022. Geneva. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_849209.pdf (дата звернення: 25.05.2023).

28. EU action for equal pay // European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/eu-action-equal-pay_en (дата звернення: 25.05.2023).

29. Городянська Л. В. Грошове забезпечення військовослужбовців провідних країн НАТО й України: порівняльний аналіз // зб. наук. пр. Військ. ін-ту Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ: ВІКНУ імені Тараса Шевченка, 2023. Вип. 79. С. 172–184.

30. Городянська Л. В. Технологія цифрової адаптації даних грошового та пенсійного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2023. Вип. 1 (53). С. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.25-29>.

31. Городянська Л. В. Механізм впровадження цифрових технологій у систему грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України // Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2022. Вип. 4 (52). С. 25–29. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.25-29>.

References

1. About social and legal protection of military personnel and their family members. (2022) : Law of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.

2. Dictionary of military terms and abbreviations (abbreviations). (2020). Military and Scientific Department of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zbirnyk_statei/Slovnnyk_viiskovykh_terminiv_ta_skorochen_abbreviatur.pdf.

3. Gorodianska, L. V. (2022). Peculiarities of systems of monetary support of military servicemen of Ukraine and NATO member countries. Military education and science: present and future, Taras Shevchenko National University of Kyiv. https://mil.knu.ua/files/334_1844642538.pdf.

4. The procedure for paying monetary allowances to service men of the Armed Forces of Ukraine and some other persons. (2023) : Order of the Ministry of Defense of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18#n21>.

5. About the penny security of the military servicemen, on the basis of an ordinary and chief warehouse and other specialties. (2023) : Decree to the Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#Text>.

6. The issue of certain payments to military personnel, rank and file officers, police officers and their families during martial law. (2023) :

Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text>.

7. On the establishment of tariff categories by positions of officers of the Armed Forces of Ukraine. (2022) : order of the Ministry of Defense of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0315-18#Text>.

8. On the approval of the lists of military accounting specialties and full-time positions of private, sergeant and senior staff and tariff lists of the positions of the above-mentioned servicemen. (2022) : order of the Ministry of Defense of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0927-20#Text>.

9. The Ministry of Defense has shown what salaries the military will receive in 2023. (2023). Military. <https://mil.in.ua/uk/news/minoborony-pokazalo-yaki-zarplyaty-otrymayut-vijskovi-u-2023-rotsi/>.

10. Nosova, H. (2023). Salaries of the military in 2023: what you need to know about financial support and allowances. TSN : website. <https://tsn.ua/ato/zarplyata-vijskovih-u-2023-roci-zmini-u-goroshovomu-zabezpechenni-2310049.html>.

11. Not everyone will receive 30,000. How salaries and pensions for the military have changed since February 1. (2023). Economic Truth : website. <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/02/23/697351/>.

12. Semenenko, O., Tregubenko, S., Onofriychuk, P. & Rahmany, O. (2021) Modern aspects of providing financial resources to specialists in the military scientific and educational sphere of Ukraine and some countries of the world. The scientific heritage, 72, 65-72. <https://cyberleninka.ru/article/n/suchasni-aspekti-zabezpechennya-finansovimi-resursami-spetsialistiv-vijskovoyi-naukovoyi-i-osvitnoyi-sferi-ukrayini-ta-deyakih-viewer>.

13. Polyayev, A. (2020). Some aspects of the introduction of defense management in defense departments of NATO member states. Collection of scientific works of the Center for Military and Strategic Research of the National Defense University of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky, 3 (70). <http://znp-cvds.nuou.org.ua/article/view/223664>.

14. Gorodianska, L. V. (2022). Peculiarities of monetary support of the armed forces of Ukraine under martial law. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences, 2 (50), 60-67. doi.org/10.17721/1728-2217.2022.50.60-67 [in Ukrainian].

15. "Budget for victory": how much and what the government plans to spend in 2023. (2023). BBC NEWS Ukraine : website. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62917024>.

16. Allowances. (2023) : Official website of the US government. <https://www.travel.dod.mil/Allowances/> [in English].

17. British Army Pay Scale. British Army Pay Table 2023: An easy-to-use guide detailing British Army pay for this year. (2023). <https://daysackmedia.co.uk/resources/british-army-pay-scales/> [in English].

18. Military Compensation. An official website of the United States government. <https://militarypay.defense.gov/> [in English].

19. How much do soldiers of the Polish Army earn? ZOLD 2023 Earnings of a general, colonel, second lieutenant, private? (2023). Dziennik zachodni. <https://dziennikzachodni.pl/tyl-zarabiaja-zolnierze-w-wojsku-polskim-zold-2023-zarobki-general-pulkownika-podporucznika-szeregowego-sprawdzcie-13012023/ar/c1-17172331>.

20. Okonnor, D. & Makdermott, I. (2018). System thinking. Search for extraordinary creative solutions. Kyiv [in Ukrainian].

21. Service to Country: Personnel Policy and the Transformation of Western Militaries (2006) / eds. Curtis Gilroy and Cindy Williams. Cambridge, Mass. : MIT Press [in English].

22. Filling the Ranks: Transforming the U.S. Military Personnel System (2004) / ed. Cindy Williams. Cambridge, Mass. : MIT Press [in English].

23. Kulchitskyi, I. M. (2015). Conceptualization of the concepts of "model" and "modeling" in scientific research. 273-284. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/12897/19kulchickiyimkonceptual.pdf>.

24. Kozhedub, Yu. V. (2018) Functional model of the information security system. *Information Technology and Security*, Vol. 6. Iss. 2 (11), 2018. 29-42. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/33827/1/ITS2018-6-2_03.pdf.

25. Code of Labor Laws of Ukraine (2023) : Law of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

26. Wages and the Fair Labor Standards Act (2023) : An official website of the United States government. <https://www.dol.gov/agencies/whd/flsa>.

27. Pay transparency legislation : Implications for employers' and workers' organizations (2022). International Labour Organization : Geneva. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_849209.pdf.

28. EU action for equal pay (2023) : European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/eu-action-equal-pay_en.

29. Gorodianska, L. V. (2022). Monetary allowance of military personnel of the leading nato member countries and Ukraine: comparative analysis. *Collection of scientific works of the Military Institute of Kyiv National Taras Shevchenko University*, 2023. Vyp. 79. 172-184 [in Ukrainian].

30. Gorodianska, L. V. (2023). Technology of digital adaptation data of monetary and pension supply of the military personnel of the Armed Forces of Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, 1 (53), 27-31. doi: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2023.53.27-31> [in Ukrainian].

31. Gorodianska, L. V. (2022). Implementation of digital technologies into servicemen financial support system of the Armed Forces of Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Military-special sciences*, 4 (52), 25-29. doi: <https://doi.org/10.17721/1728-2217.2022.52.25-29> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 26.05.23

L. Gorodianska, PhD (Econ.), Associate Prof.,
Corresponding Member of the Academy of Economic Sciences of Ukraine
e-mail: gorod_lv@knu.ua
ORCID ID: 0000-0002-4482-1690
Scopus ID 56529623300
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE PROSPECTIVE SYSTEM OF MONETARY SUPPORT FOR SERVICEMEN OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The article presents a model of the organizational structure of a promising system of monetary support for servicemen of the Armed Forces of Ukraine, and based on it, the theoretical and methodological foundations of this system were formed. It is proposed to form a promising system of monetary support for military personnel based on interdependent components that create an organizational structure. It was established and substantiated, using system-logical and functional approaches to the tasks, that the components of the perspective system of monetary support for military personnel should be parametric, informational, functional and technological components. The article defines and substantiates the content and purpose of each of the components. In the context of the modern military-political vision of the Armed Forces of Ukraine, it is claimed that the parametric component should reproduce the connection of the system with external factors and principles of system construction: general legal, branch and special. It is argued that the leading principles should be the rule of law, people-centrism, justice and legal equality, unity and differentiation of legal regulation, guaranteeing decent amounts of payments, etc. The information component should reproduce the information objects and data of the system, the size and conditions of monetary payments to servicemen. The main conditions for monetary support to servicemen of the Armed Forces of Ukraine should be: qualification level, professional training and conscientious performance of assigned duties. The functional component should reproduce the structure and content of payments and social guarantees to military personnel. It has been established and substantiated that the payments are divided into basic by military rank and by years of service in the corresponding rank, and into allowances and additional payments according to the structure. The technological component reproduces the logic of the technological process of forming the system of monetary support for military personnel, mechanisms and tools for its implementation. It is claimed that the technological process of providing monetary support to military personnel should be carried out in the environment of a modern automated accounting and calculation system.

Keywords: organizational structure, model, military serviceman, monetary support, perspective system, parametric component, informational component, functional component, technological component.